LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län
Länsantikvarie K Eriksson
tel 090-107397

BESLUT

1988-04-25

11.392-891-83

Byggnadsminnesförklaring av Åbacka paviljong på fastigheten Bureå 7:49, Skellefteå kommun, Västerbottens län
(5 bilagor)

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (SFS 1960:690, senaste lydelse 1976:440) Åbacka paviljong på fastigheten Bureå 7:49, Skellefteå kommun, för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

Skyddade delar

. Byggnaden får inte rivas eller flyttas.

. Byggnaden får inte till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras. Befintliga detaljer i det yttre skall bibehållas.

. I byggnadens inre får inte sådana åtgärder vidtagas, som medför ingrepp i befintlig rumsindelning eller stomme. Inte heller får åtgärder vidtagas som innebär ingrepp i äldre fast inredning.

Underhåll

. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Samråd i vård- och underhållsfrågor skall ske med länsstyrelsen.

Övrigt

. Det område kring byggnaden som på situationsplanen markerats med streckprickad linje skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

Med stöd av 3 § lagen om byggnadsminnen kan länsstyrelsen ge tillstånd till ändring av byggnadsminnet, om ändringen anses nödvändig.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart, även om det överklagas.

Redogörelse för ärendet

Stiftelsen Skellefteå museum har i skrivelse den 18 februari 1982 till länsstyrelsen väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av bland andra Åbacka paviljong. I yttrande den 3 november 1982 har riksantikvarieämbetet förklarat sig anse att byggnadsminnesförklaring kan övervägas för objektet. Byggnadsnämnden i Skellefteå kommun har genom beslut den 9 mars 1987 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

Den 21 april 1987 har Stiftelsen Skelleftebostäder i egenskap av ägare till fastigheten godkänt ovanstående skyddsföreskrifter.

Motivering

Åbacka gård, Bureå bolags disponentbostad från slutet av 1800-talet, ligger ännu kvar på ursprunglig plats vid Bureälven, men starkt förändrad av senare om- och tillbyggnader. Den nu aktuella trädgårdspaviljongen lär ha inköpts av disponent J G A Sandberg från Stockholmsutställningen 1897 och fraktats hit per båt. Paviljongen fick sin plats vid älvkanten i Åbackagårdens trädgård. Den fungerade som lusthus, men i källaren fanns också utrymmen för förvaring av potatis och rotfrukter.

./. Den lilla byggnaden är så gott som oförändrad än i dag. Dess utseende och utförande framgår närmare av bifogad byggnadsbeskrivning.

Paviljongen vid Åbacka är ett av de ytterst få lusthus som ännu finns bevarade i länet. Med sina rika lövsågade och svarvade dekorationer utgör den ett representativt och välbevarat exempel på den träbyggnadsstil som ofta valdes för dessa - en stil med inslag från såväl schweizerstilen som från morisk träbyggnadstradition.

Byggnaden är på grund av härav att anse som synnerligen märklig i byggnadsminneslagens mening.

./. Hur detta beslut kan överklagas till kammarrätten, se bilaga.

I detta ärende har länsstyrelsens styrelse beslutat.

Harry Forsell

Karin Eriksson

Bilagor

Byggnadsbeskrivning	(bil 1)
Situationsplan	(" 2)
Ritningar	(" 3)
Fotografier	(" 4)
Hur man överklagar till kammarrätten	(" 5)

Kopia till

byggnadsnämnden, rek
riksantikvarieämbetet och statens historiska museer för
ev överklagande (3 ex), delgivningskvitto
Västerbottens museum
Skellefteå museum
kulturnämnden i Skellefteå
PE
LA
inskrivningsmyndigheten, rek (efter lagakraft)
fastighetsregistermyndigheten, rek (efter laga kraft)
riksantikvarieämbetet, byggnadsminnesreg (efter laga kraft)
Västerbottens museum (efter laga kraft)
Skellefteå museum (efter laga kraft)
handl

Åbacka paviljong på fastigheten Bureå 7:49, Skellefteå kommun, Västerbottens län

Bakgrund

Den äldsta sågen i Bureå låg vid Strömsholm ca 5 km från utloppet. På denna plats drevs en vattensåg mellan åren 1797 och 1898. Bure bolag hade emellertid redan 1874 startat även en ångsåg nere på Snöskäret, där träindustrien senare kom att utvecklas fram till våra dagar. Uppe i Strömsholm låg förutom sågen också en kvarn samt bostadshus för förvaltare och sågverksarbetare. Av dessa byggnader finns bl a herrgården kvar i dag.

Under slutet av 1800-talet var Johan Marklund huvuddelägare i Bure aktiebolag, men som förvaltare arbetade dennes måg J G A Sandberg, bördig från Haparanda. Denne byggde en ny gård i ett vackert läge vid Bureälven ca 1 km nedströms Strömsholm. Gården fick namnet Åbacka, men disponenten Sandberg fick inte bo här mer än några år - han avled 1899 endast 41 år gammal.

Disponentbostadens corps de logi (huvudbyggnad) ligger fortfarande kvar, men starkt förändrad av senare om- och tillbyggnader. Gården har sedan flera årtionden tillhört Västerbottens landsting, som där bedrivit vårdverksamhet. Den har numera övertagits av Stiftelsen Skellefteboställer (SKEBO).

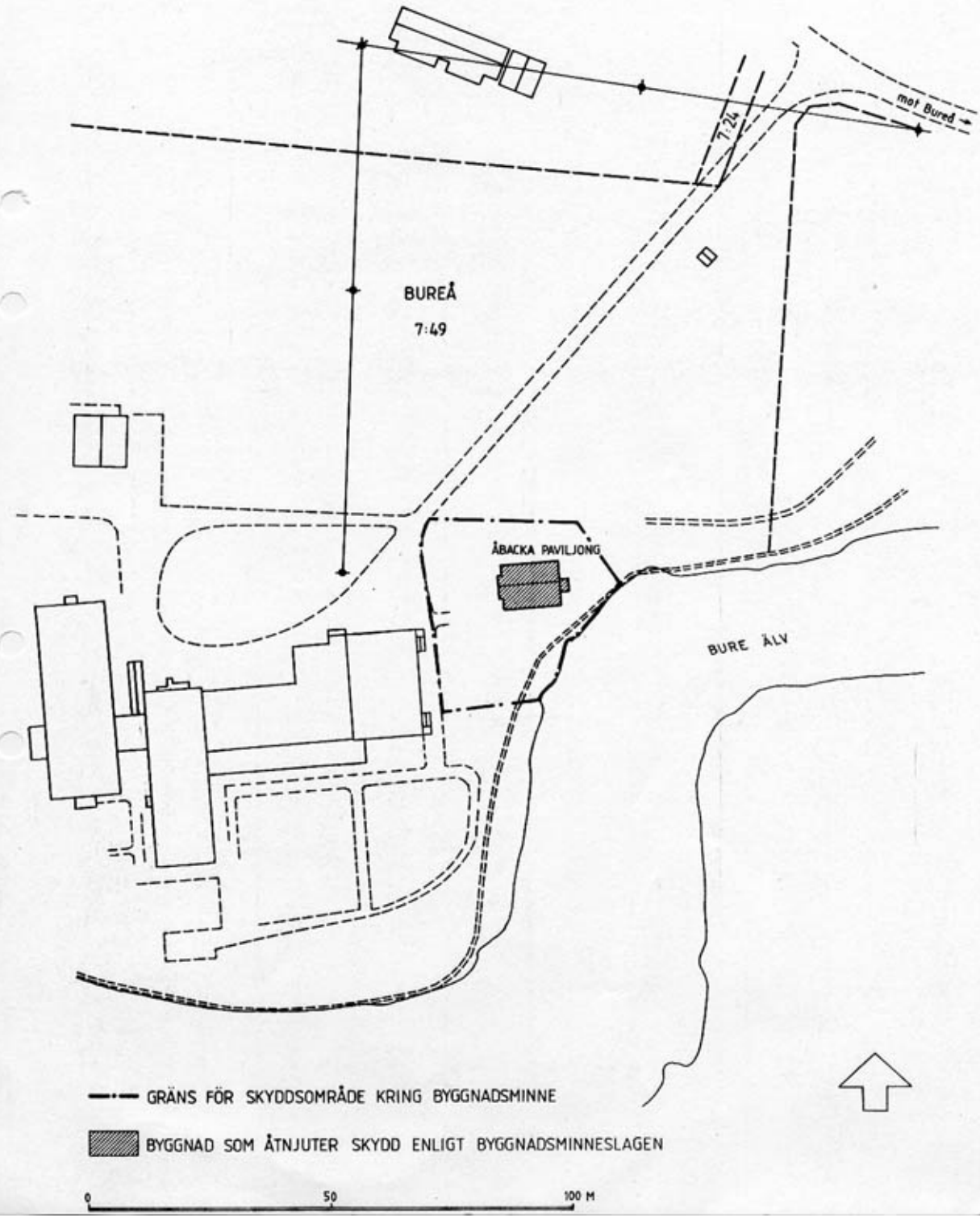
Alldeles intill huvudbyggnaden står en liten trädgårdspaviljong vid älvbrinken. Den lär ha kommit dit under disponent Sandbergs tid. Han lär ha köpt den från Stockholmsutställningen 1897 och låtit frakta den till Bureå med båt. Den har stått på samma plats hela tiden och är mycket väl bevarad. Den användes som lusthus, men i källaren fanns utrymmen för förvaring av potatis och rotfrukter.

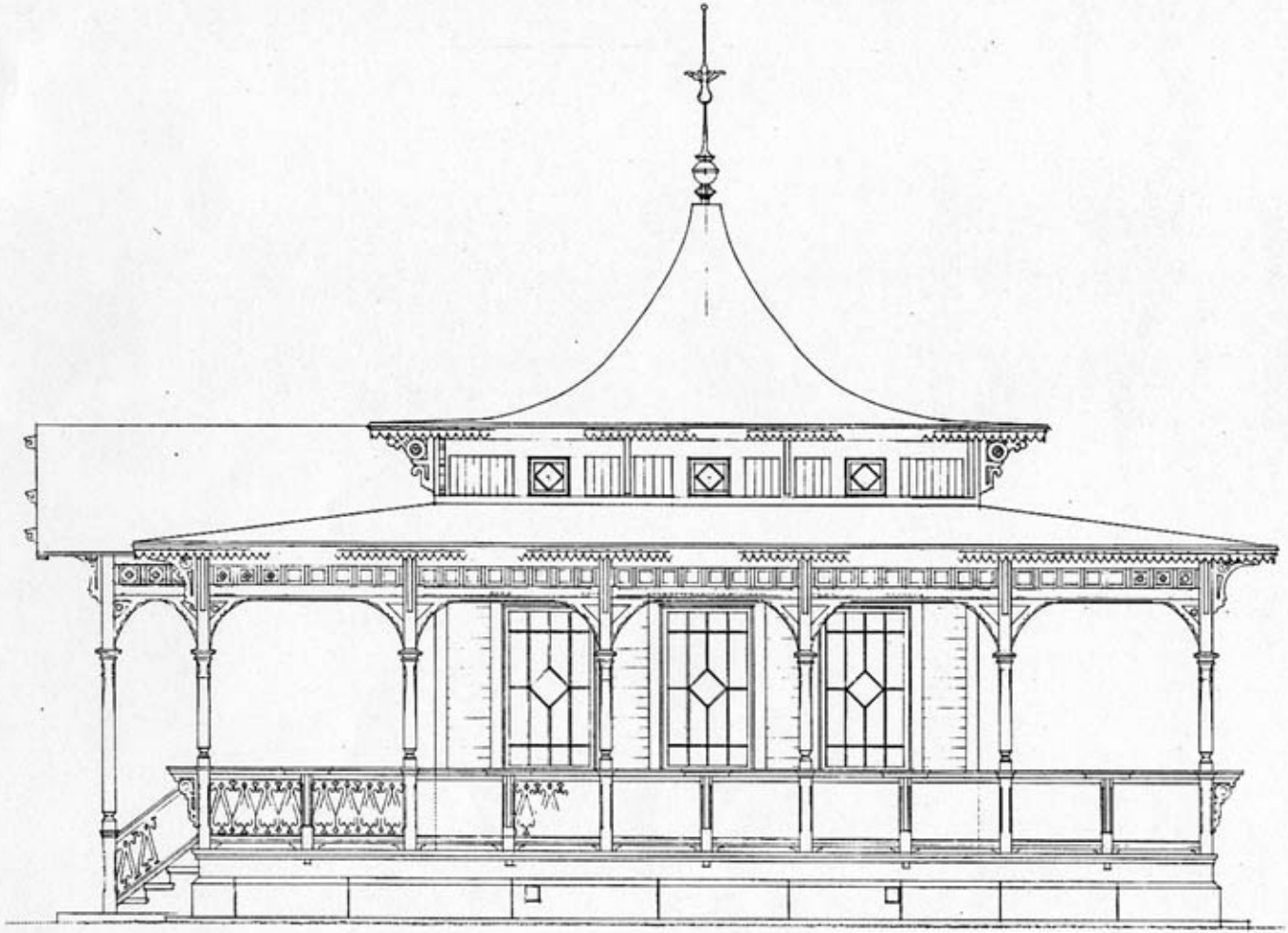
Beskrivning

Byggnaden är i en våning och består av ett mittkropp med panelklädda väggar och stora fönster. Detta mittparti som rymmer ett rum är på alla sidor omgivet av verandor. Taket har formen av ett tälttak, papptäckt med svängt takfall och med en spira i toppen. Stommen är av stolpverk, panelen är av liggande fasspont. Fönstren är tätspröjsade och vissa rutor har färgat glas. Hela byggnaden är rikt dekorerad med lövsågade och svarvade detaljer såväl i räcken som gavelfyllningar och konsoler.

Byggnaden är uppmätt av länsantikvarien/Ingemar Hampusson och fotodokumenterad av Skellefteå museum. Se bild- och ritningsbilagor.

BYGGNADSMINNESFÖRKLARING AV ÅBACKA PAVILJONG PÅ FASTIGHETEN BUREÅ 7:49 I SKELLEFTEÅ KOMMUN

FASAD MOT SÖDER
1:20

BUREÅ 7:49
Åbacka, Bureå samhälle

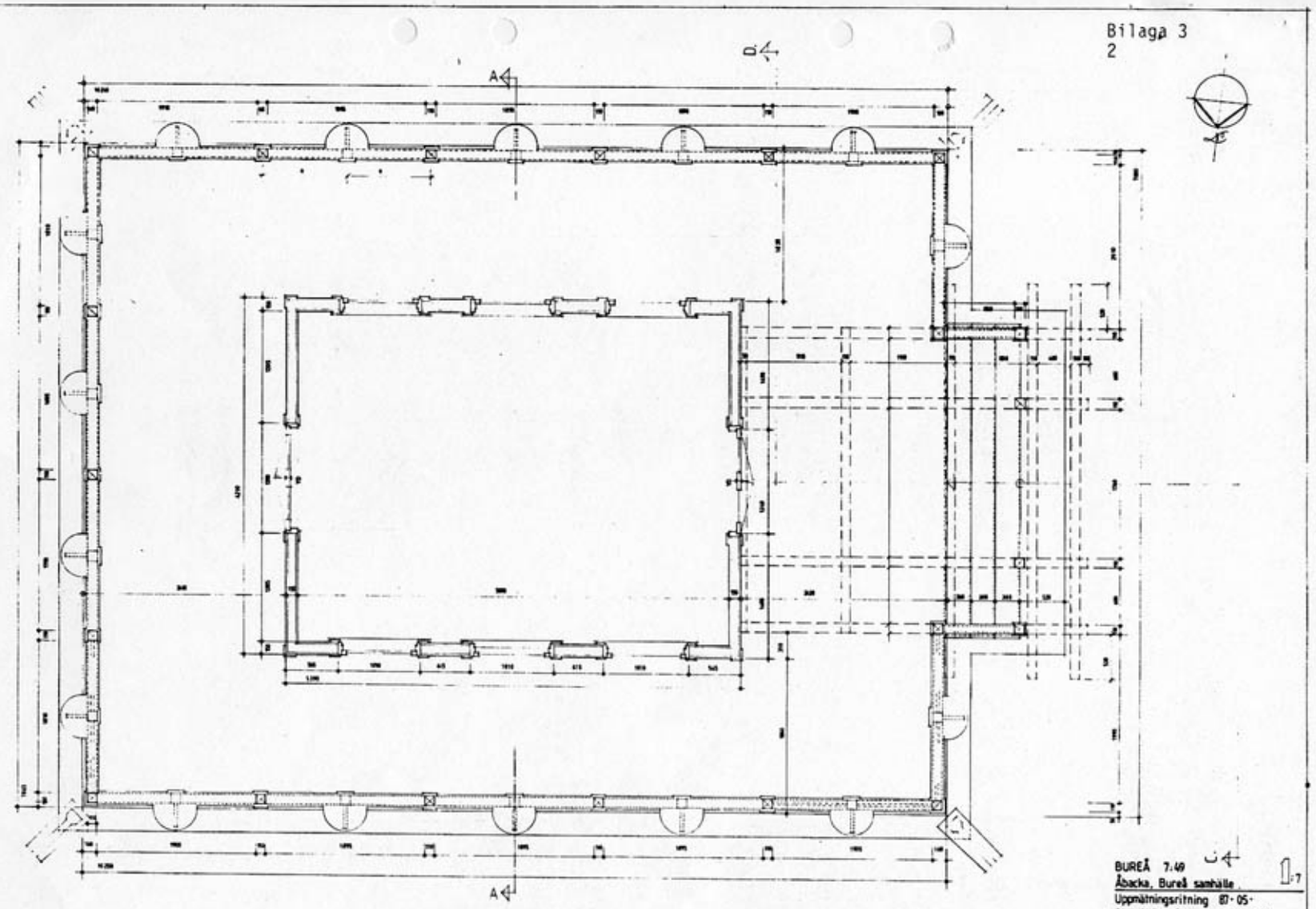
Uppmätningsritning, 87-05-

- PAVILJONG -
- FASAD MOT SÖDER -

Skala 1:20

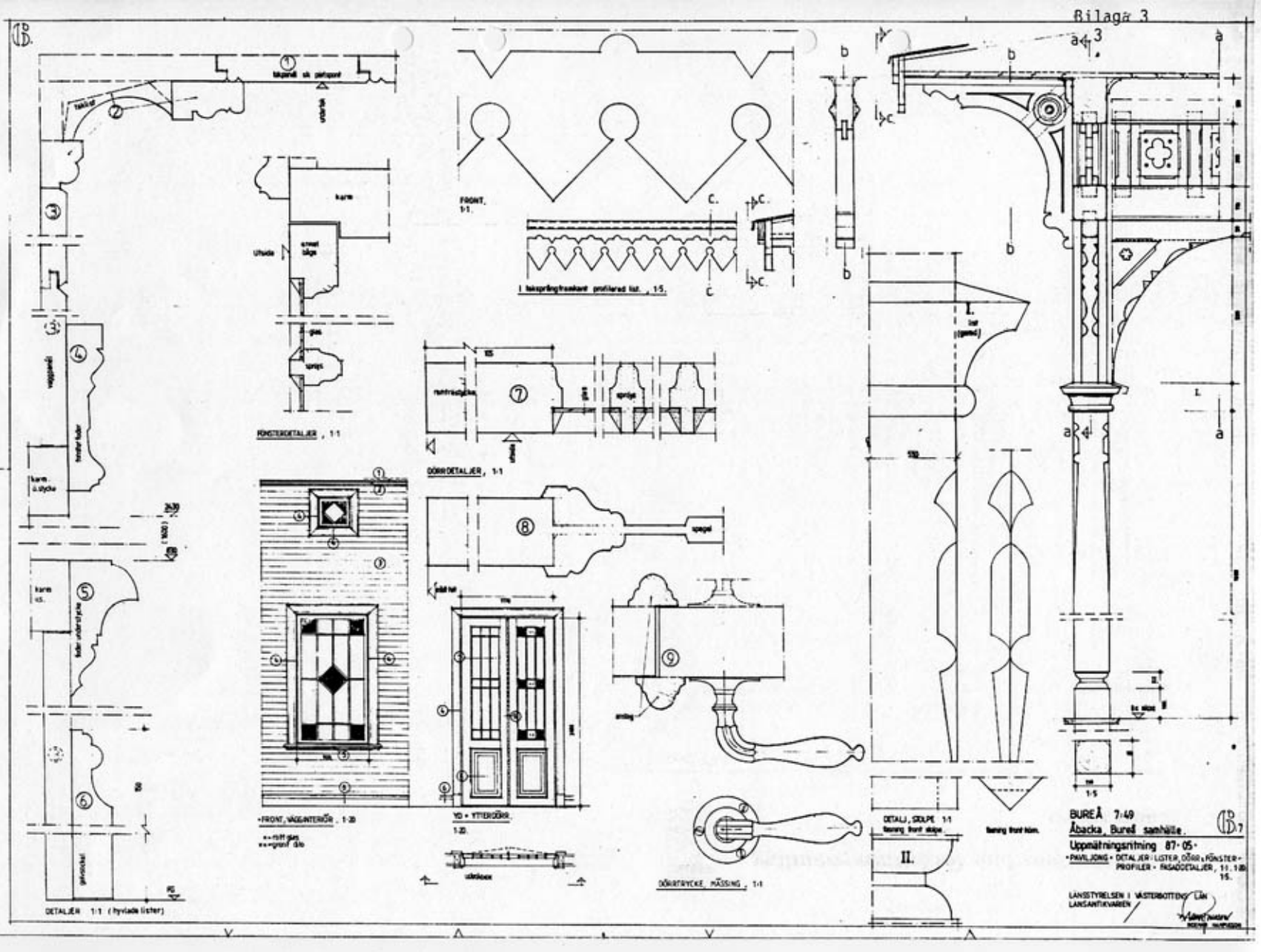
LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN
LÄNSANTIKVARIEN

Bilaga 3
2

BUREÅ 7.49
Åbacka, Bureå samhälle
Uppmätningsritning 87-05-
PAUL JÖNG PLAN Skala 1:20

LANTMÄTERIET I VÄSTERBOTTENS LÄN
LANTMÄTNINGAREN

FÖNSTERDETALJER , 1:1
DÖRRDETALJER, 1:1
FRONT, 1:1.
DETALJER 1:1 (hyvlade listar)
FRONT, VÄGGINTERIÖR , 1:20
YD + YTTERDÖRR, 1:20.
DÖRRBYCKE, MÄSSING , 1:1
DETALJ, SKELPE 1:1
BUREÅ 7:49
Åbacka, Bureå samhälle.
Upprättningsritning 87-05-
LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN
LÄNSANTIKVARIEN

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län

Bilaga 4

11.392-891-83

Åbacka paviljong på fastigheten Bureå 7:49, Skellefteå kommun

Fotobilaga inför byggnadsminnesförklaring

Fotograf: Henry Lundström, Skellefteå museum
Neg: Förvaras i Skellefteå museum

11.392-891-83

